

Från Rock-Nisse till Kent

– pop- & rockmusik i Eskilstuna 1958-1998

av Stefan Wistrand

1958-1968 – rock'n'roll, stältrådspop, brittiska vågen

Rocken anlände till Eskilstuna innan den ens fått sitt gängse namn. Den kom under jazzens täckmantel vid två tillfällen under det tidiga 1950-

Rockgala Eskilstuna (1958)

talet i sällskap med Lionel Hamptons orkester. Vid Hamptons sista besök 1956 i Sporthallen blev folk som galna av den svängiga musiken, som egentligen var en slags rhythm'n'blues och

det direkta ursprunget till rock'n'rollen. "Hey Ba Be Riba" var ett av Hamptons nummer som satte känslorna i svallning. Tidningarna rapporterade om blodvite hos vakterna och formligt upplopp. För att få stopp på Hamptons orkester tog vaktmästarna till den ovanliga åtgärden

*Sillen & Tiomannbandet
Foto: okänd*

att låsa in kapellmästaren så att inte fler extranummer kunde ges. Sedan dröjde det två år innan den stora rock'n'rollvågen i form av Elvis Presley och Tommy Steele nådde Sverige och Eskilstuna.

I den lokala pressen hittar vi snart artiklar om Eskilstunas första rocksångare, både killar och tjejer, som "Rock-Nisse" (Nils-Georg Björnehaag), Tord Zackrisson, "Sillen", Gun Larsson och Vivian Pettersson. Det tog ett tag innan det kom fram renodlade kompositörer som kunde den nya stilen, så "Rock-Nisse" komrades

Curt-Görans (1963)
Foto: okänd

t.ex. av dragospelaren Folke-Henrys kultisorkester vid sitt framträdande i samband med premiären på en Elvisfilm 1958 på biografen Rio. Efter ett par år ebbade den första rock'n'rollvågen ut och stadens unga musiker blev intresserade av den s.k. "ståltrådspopen" (instrumental gitarock). Framst inspirerades de av engelska gruppen the Shadows framgångar. Tony & the Tigers (senare Monotones) och Curt-Görans var några av banden. De senare blev först bland stadens popband att skivdebutera 1963 med instrumentalsingeln "Theme from the Longest Day".

Många av de första popbanden gled så småningom över till att bli den nya tidens dansband, som ersatte de tidigare jazzdansorkestrarna och gärna spelade topplistanas hits som dansmusik på krogar och i folkparker. Några fler typiska band i samma genre var Five Stars och Ejdetjärns Boosies. De senare blev andra band i staden att släppa skiva och den innehöll något för tiden så ovanligt som en egenkomponerad låt.

Vid mitten av 60-talet kommer det fram en ny generation popmusiker direkt influerade av den brittiska popvågen med band som Beatles, Kinks och Rolling Stones. De spelar främst på ungdomsgårdar och skoldanser och gör covers på aktuella låtar från det populära radioprogrammet tio-i-topp, vars lyssnarsiffror var höga på den tiden.

Mack Music
Foto: Mats-Ola Cajlén

Några mer kända band från den andra vågen av band var Mack Music, PPT (Pink Panther Team), Inflammation Sound och Gobi Darkes. Av dessa utmärkte sig Mack Music genom att i sin repertoar ha flera egna låtar, främst signerade sångaren Per Eriksson (Douhan).

Ligan
Foto: Marie Thulin

1969-1979 - bluesrock, jazzrock, svensk prog, hårdrock, punk

I slutet av 1960-talet började nya vindar blåsa inom pop- och rockvärlden. Popbanden med sin repertoar av tio-i-topplåtar började bli ute.

Harem
Foto: okänd

En rockmusik som krävde mer tekniskt kunnande började göra sig gällande med influenser

från amerikansk rock och engelska band som the Cream och Jimi Hendrix Experience. Först ut i början av 1970-talet i Eskilstuna var trion Inka (senare Ligan) som hade lyssnat in sig på Creams bluesrock, med långa gitarrsolon. Psykedeliskt influerade var Björn Hultstens projekt Helig Vrede.

Heartbreak Hotel (1978)
Foto: Heartbreak Hotel

Way Out hämtade ingredienser från både blues och jazz. Gruppen Balance spelade jazzrock i Miles Davis efterföljd och Fart & Svings specialitet var jazzfunk. Dagmar Luring var ett annat välkänt lokalt rockband.

Lätt & Lagom/Nice & Easy
Foto: Torsten Braf

Tydligare influenser från 70-talets svenska proggmusik fanns hos kollektivet Ofelias Klagan, som senare utvecklades till Eskilstunas första musikteatergrupp Telegrafan. De gav flera samhällskritiska föreställningar i slutet av decenniet på Eskilstuna Musikforum. Eskilstunas flaggskepp inom proggmusik blev niopersongruppen Harem, som spelade en yvig fusion av stonerock, folkrock, artrock, funk och jazz.

Lite utanför de gängse trenderna fanns gruppen Inferno, som tog sin utgångspunkt från amerikanska Lou Reed & Velvet Underground. Gruppen utvecklades senare till popgruppen Heartbreak, som släppte flera album och som tillsammans med Harem kom att bli det mest kända Eskilstunabandet omkring slutet av 70-talet, fast i olika kretsar: Heartbreak i Sveriges folkparker och Harem på Sveriges musikfora (musikrörelsens spelställen). Det första hårdrockbandet i staden, vid mitten av

Allan Ladds (1979)
Foto: Mats Olsson

70-talet, var Lätt & Lagom (senare Nice'n'Easy). Andra tidiga band i genren var Pegasus, Frump och Snöfall.

Nästa stora musikvåg som nådde Eskilstuna var punk- och new wavemusiken i slutet av 70-talet, som mycket snabbt ökade på antalet verksamma band. Replokalerna hade tidigare varit få i staden, fast många band höll till i huset i hörnet av Västermarksgatan/Bruksgatan. Lokaltätheten fick sig en ordentlig skjuts i och med att flera new wave-band sökte sig till det gamla nedlagda ålderdomshemmet Balsta på Norr. Till att börja med hyrde banden oinredda lokaler, men så småningom blev kommunen och studieförbunden mer involverade och organiserade upp verksamheten.

Memento Mori (1985)
Foto: Mats Olsson

Här några rader om några av de mer tongivande new wave- och punkbanden från tiden: Isak & Huliganerna kan väl närmast beskrivas som ett pubrockband. Makka Splaff och Skakha spelade musik med rötter i Västindien, reggae resp. ska. Första punkbandet i staden var Allan Ladds, som kom igång redan våren 1977 och släppte sin första singel i början av 1979. Sedan följde andra punkband som SS Dase (senare Minx), Rättgift och Kontaktlim. I en lite senare punkvåg en bit in på 80-talet kom gruppen WC

och det första s.k. tjejrockbandet Tina Tarm. Många av grupperna gav ut singlar på egna bolag. Speltillfällen fick banden på Eskilstuna Musikforum, som bildades 1974. Musikforumställen i landet var en del av den s.k. svenska musikrörelsen. Från samma år och framåt arrangerade föreningen den årliga Djurgårdsfestivalen. 1982 bytte Eskilstuna Musikforum namn till Club Dolores och fanns kvar som musikarrangör fram till slutet av årtiondet.

*Wildfire Willie & the Ramblers (1987)
Foto: Torsten Braf*

1980-1989 – postpunk, glamrock, hårdrock, rockabilly

Ur gruppen Rättgift föddes två framgångsrika band – poppunkbandet Date-X och postpunkbandet Trick/Memento Mori. Det förra hade

en kort men intensiv karriär åren 1981-82 med singelhiten ”Trappuppgång” och framträdanden i TV. De senare hade en längre karriär med tre album, spelningar över hela landet, även Norge och Danmark och mycket omskrivna i tidens ”hippa” rocktidskrift ”Schlager”. Sin tids mest kända Eskilstunaband.

I det tidiga 80-talet fanns några band med glamrockinfluenser – Frenchette och Linje Lusta. Experimentbandet Gå å Bada var ett galet musikerkollektiv, som bjöd in alla stadens musiker till sina spelningar. En gång var man arton personer på scen. Förstutmedsyntpopvar Robert Bushs grupp Sob! Sob!. Några elektroniska band med postpunkig musik var In Blood We Trust och Pablo Pablo.

Hårdrocken var stor i Eskilstuna under 1980-talet och staden utnämndes i media till ”Sveriges hårdrockstad nummer ett” och de största banden var Torch och Crystal Pride. De förstnämnda släppte två album och turnerade i Europa. Andra band från samma tid var Lynx, Treasure, Wizz, King & Rozz, Shakespeare, Avalon, Shere Khan och Tyrox. I Hällberga utanför Eskilstuna blev rockabillyn populär med entusiasten och basisten Alf Östberg i spetsen. Första bandet var Shakin’ Lee Taylor & the Rattlesnakes, med importerad värmäländsk sångare, sedan följde Wildfire Willie & the Ramblers och 42nd Street. Wildfire Willie & the Ramblers håller på ännu idag och turnerar flitigt både i Sverige och utomlands och har släppt flera album.

När punken i slutet av 80-talet utvecklades till sin snabbaste variant i form av hardcore dök banden TT-Task och No Security upp. De senare blev framgångsrika i genrens specialistkretsar.

1990-1998 – indiepop, experimentrock, elektronisk rock, hip-hop

Hårdrocken fortsatte att vara populär i Eskilstuna under 90-talet och nya band bildades t.ex. progressiva metalbandet Pain of

Kent
Foto: Martin Roos

Salvation, som fortfarande existerar och har gjort en mängd album och är större utomlands än hemmavid. Det dök också upp band i nyare ”hårdare” hårdrocksstilar som The Black, Blood Feud, Crypt of Kerberos, Eternal Darkness, Exantheme och House of Usher. Den s.k. indiepopen blev också populär i Eskilstuna i det tidiga 90-talet. Det första stora bandet i stilen var Jones & Giftet, som vann

några lokala popbandstävlingar och efter diverse namnbyten blev Kent. De flyttade till Stockholm och gav ut sitt första album 1995. Det blev deras stora genombrott. Sedan har de haft exempellösa framgångar med storsäljande album, grammisar, rockbjörnar, succéfyllda turnéer osv och de är utan konkurrens det mest framgångsrika bandet i Eskilstunas rockhistoria.

Arcana
Foto: Sackarias Luhanko

Andra indiepopband som kom fram vid samma tid var Yvonne och Superswirls, varav det förstnämnda får sägas vara den efter Kent största rockexporten från Eskilstuna.

Ett band som inte nådde utanför Eskilstunas gränser var Panic, men de var först lokalt med den s.k. emopopstilen. Några experimentella rockband i slutet av 90-talet, med influenser från Sonic Youth och annan amerikansk alternativrock och med flera medlemmar som gemensam nämnare var Erica Kane, Play Dough, Yeah! och Soviac.

En speciell plats i Eskilstunas rockhistoria in-tar Arcana sedan mitten av 90-talet. I mycket ett soloprojekt för bandleadaren Peter Bjärgö. Precis som med hårdrockbandet Pain of Salvation ovan är deras "ambient industri"-musik mycket större utomlands än i hemstaden. Andra elektroniska band från slutet av 90-talet var Ebb, med influenser från den engelska s.k. triphop-stilen och Helm, med tydliga intryck av 80-talets Depeche Mode. Några hardcoreband som gjorde sig namn på den lokala scenen på 90-talet var Meanwhile, Outbreak och Mistie.

De första hiphopgrupperna dök upp i Eskilstuna under mitten och slutet av 90-talet: Mad Giants och R.A.P (a.k.a. Ruthlezz D's).

Från 1991 började festivalen "Sommarens sista suck" arrangeras med Studieförbundet som drivande motor och den hade länge Stadsparken som spelplats. Stafettpippen som flitig rockarrangör efter Musikforum/Club Dolores togs under 90-talet över av gänget bakom olika klubbar som gick under namnen Kulturklubben, Blå Rummet och Blå. En bidragande orsak, tillsammans med studieförbunden, till att Eskilstuna 1998 utnämndes till "Årets popstad" av Riksradios P3.

Källor och litteraturförteckning

Intervjuer med Leif Johansson, Janolov Sjöberg, Björn Hultsten, Lars Skoog 2006-2008.
I Eskilstuna kommuns musikarkivs ägo.

Tidningar och tidskrifter

Eskilstuna-Kuriren
Folket
Sméjournalen (artikelserie om dansband
2002-2003)

Litteratur

Balsta musikslott 1979-99 : 20 år. - Eskilstuna:
Annonstidning, 1999. - 16 s. : ill.

Brolinson, Per-Erik: När rocken slog i Sverige:
svensk rockhistoria 1955-1965/av Per-Erik
Brolinson & Holger Larsen. - Stockholm: Swe-
den music, 1984. - 156 s. : ill.

Kent : texter om Sveriges största rockband /
[redaktör: Håkan Steen]. - Göteborg : Reverb,
2007. - 335 s.

Lilliestam, Lars: Svensk rock : musik, lyrik,
historik / Lars Lilliestam. - Göteborg : Ejeby,
1998. - 463 s.

Lindell, Hans: Eskilstuna årets popstad 1998 :
programtidning / Hans Lindell. - Eskilstuna,
1998. - 26 s. : ill.

Övrigt

Tunasidan (<http://come.to/Tunasidan>)

Den här och många andra artiklar hittar du på eskilstuna.se/eskilskällan